

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF INTERNAL QUALITY
ASSURANCE OPERATIONAL EFFECTIVENESS OF THE SMALL SIZED
PRIMARY SCHOOLS IN THE NORTHEAST

ขวัญใจ วงศ์สุวรรณ

Khuanjai Wongsuwan

ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์

Sikan Pienthunyakorn

สวส์ดี โพธิวัฒน์

Sawat Phothivat

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร

Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon, Thailand

E-mail: khuan.wsw@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 2) ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 3) ศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 สร้างโมเดลสมมติฐาน เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 7,231 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 360 โรงเรียน มีผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 720 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่เป็นหน่วย โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL และ

* Received 25 January 2023; Revised 18 February 2023; Accepted 20 February 2023

ระยะที่ 3 การหาแนวทางพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยเชิงสาเหตุและประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย 2) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) แนวทางพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำ ผู้บริหาร ควรพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารโดยการอบรมหรือพัฒนาโดยใช้นวัตกรรมต่าง ๆ ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ควรมีการพัฒนา ปรับปรุงให้ ปอดภัย เพียงพอกับความต้องการ ปัจจัยคุณลักษณะของบุคลากร ควรสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่าและความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และปัจจัยวัฒนธรรมองค์การ ควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในการทำงาน

คำสำคัญ: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ, ประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพ, การประกันคุณภาพภายใน, ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research were to 1) study effectiveness of internal quality assurance operations in the small sized primary and causal factors chosen to study 2) examine the consistency of the causal relationship model of internal quality assurance operational effectiveness of the small sized primary schools developed to empirical data 3) to establish the guidelines for developing factors affecting the internal quality assurance operational effectiveness of the small sized primary schools. There were three phase of this research. Phase 1 was constructing the causal relationship model to study the causal factors and effectiveness of internal quality assurance operational. Phase 2 involved the validation of a causal relationship model with empirical data. Research population were the small sized primary schools in the Northeast 7,231 schools in the 2021 academic year. The subjects were drawn from 360 small primary schools under the OBEC in the 2021 academic year. The 720 respondents, including 360 school administrators and 360 teachers. Phase 3 finding guidelines for developing factors. Data analyzed by LISREL program. The findings were as follows: 1) effectiveness of internal quality assurance operational effectiveness of the small sized primary schools was high mean scores ranking. Causal factors chosen studied was high mean scores ranking. 2) The causal

relationship model of effectiveness of small primary schools was consistent with the empirical data. And 3) The guidelines for developing factors the direct influence on the effectiveness of internal quality assurance operational of the small sized primary schools. School directors' leadership factors should develop by training or develop using various innovations. The work environment factors should be developed, improved, to be safe and adequate enough. Personnel attribute factors should raise awareness for personnel to appreciate and importance of internal quality assurance operations, and organizational culture factors should encourage a culture of participation in work.

Keywords: The Causal Relationship Model, Effectiveness of Internal Quality Assurance Operational, Internal Quality Assurance Operational, School director's leadership

บทนำ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพและจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรัตตินันท์ ทวีสุขเสถียร ได้กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเป็นการสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนมีคุณภาพที่ดีตรงตามความต้องการของชุมชน (รัตตินันท์ ทวีสุขเสถียร, 2557) และธัญรัตน์ ศรีคง ได้สรุปไว้ว่า การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเป็นการดำเนินการประเมินผล ติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาโดยตรง (ธัญรัตน์ ศรีคง, 2558) ดังนั้น การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการดำเนินงานการบริหารจัดการเพื่อตรวจสอบและควบคุมคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นระบบที่สถานศึกษาสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนดและสังคมคาดหวัง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวและชุมชนตามความเหมาะสม

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กนั้น พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพที่มากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ เนื่องจากมีข้อจำกัดทั้งในด้านบุคลากรและงบประมาณใน

การสนับสนุน ส่งผลให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กประสบปัญหาด้านบุคลากรในสถานศึกษา ขาดความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำข้อมูล ขาดการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การกำกับติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งบุคลากรมีภาระงานมาก ครูยังขาดความรู้ความชำนาญ และสภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก คือปัญหาด้านบุคลากรในสถานศึกษาขาดความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักการกำหนดมาตรฐาน การศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การจัดทำฐานข้อมูลระบบ (จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ, 2556)

ประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ ผู้บริหาร บุคลากร สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และวัฒนธรรมองค์กร สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญทั้งสิ้น โรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้หน้านั้นก็คือผู้บริหารโรงเรียนที่จะเป็นผู้คอยกำหนดทิศทางในการบริหารโรงเรียนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ในการร่วมกันพัฒนาโรงเรียนไปในทิศทางสู่ความสำเร็จ หากโรงเรียนใดมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำ สามารถนำบุคลากรในโรงเรียนให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพโดยมีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการดำเนินงาน จนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์การในการทำงานที่มีคุณภาพต่อไป การที่จะศึกษาว่าอะไรเป็นสาเหตุให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน มีประสิทธิภาพมากหรือน้อย มีนักวิชาการได้ทำการวิจัยไปบ้างแล้ว เช่น ภูมิ พระรักษา ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์การนวัตกรรม บรรยากาศองค์การแบบเปิด และภาวะผู้นำครูมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (ภูมิ พระรักษา, 2557) และงานวิจัยของ สมใจ ยอดปราง ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครู 3) ปัจจัยด้านบุคคล 4) ปัจจัยด้านวิชาการ และ 5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (สมใจ ยอดปราง, 2561)

ดังนั้น เพื่อให้รู้ว่าอะไรเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลที่ได้จากงานวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาได้นำไปใช้ในงานประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล คำนึงถึงคุณภาพที่ได้มาตรฐาน ตามแนวทางประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 7,231 โรงเรียน (สุเทพ ชิตยวงษ์, 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 360 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพในโรงเรียน จำนวน 1 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 720 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) สุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกทั้งหมด จำนวน 20 จังหวัด 2) แต่ละจังหวัดสุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกทั้งหมด จำนวน 61 เขต และ 3) สุ่มอย่างง่าย จำนวนเขตพื้นที่ละ 6 โรงเรียน จากจำนวน 61 เขต ได้ จำนวน 360 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีวิธีการสร้างดังนี้ 1) กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ในตัวปัจจัยต่าง ๆ 2) จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์และรายการข้อคำถามแต่ละประเด็น 3) ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ 4) นำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีการสร้างดังนี้ 1) สร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ 2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อความของแบบสอบถามกับนิยาม และ ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากการหาค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน 3) นำแบบสอบถามดังกล่าวไปขอรับการพิจารณาจริยธรรม

การวิจัยในมนุษย์ ได้รับการอนุมัติจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ COA NO. 084/2565 IEC NO. HE 65-041 รับรอง ณ วันที่ 25 เมษายน 2565 ลงนามโดย ประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 4) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ จำนวน 50 แห่ง โดยภาพรวมมีอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ระหว่าง 0.40 - 0.96 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99

แบบสนทนากลุ่มย่อย โดยมีวิธีการสร้างดังนี้ 1) กำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่มย่อย 2) ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 สร้างโมเดลสมมติฐาน โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารวิธีการจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลโดยใช้การศึกษาวិเคราะห์ สังเคราะห์หลักการ แนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นด้วยการใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ และขั้นที่ 2 การศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการยืนยันองค์ประกอบโมเดล จำนวน 9 คน

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดำเนินการขอการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น เก็บข้อมูลโดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม พร้อมส่งแบบสอบถามถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งแนบซองติดแสตมป์ เพื่อให้ตอบแบบสอบถามกลับคืนมาทางไปรษณีย์ และคิวอาร์โค้ดเพื่อให้ตอบแบบสอบถามแบบออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS และโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติขั้นสูง ดังนี้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) การวิเคราะห์ตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น โดยใช้สถิติไค-สแควร์

ระยะที่ 3 การหาแนวทางพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยสนทนากลุ่มย่อยกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มที่ 2 เป็นครูผู้สอนที่รับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การรวบรวมข้อมูล ดำเนินการสนทนากลุ่มจะมีผู้ดำเนินการการสนทนาเป็นผู้จัดประเด็นการสนทนาในหัวข้อต่าง ๆ และกระตุ้นให้ผู้ร่วมสนทนาค้นคว้าและแสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ และผู้วิจัยเป็นผู้สรุปแนวทางการพัฒนาแต่ละปัจจัยเพื่อให้ผู้สนทนาได้ตรวจสอบความถูกต้อง การสนทนากลุ่มใช้เวลากลุ่ม

ละ 2 ชั่วโมง การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล นำข้อมูลจากการจัดกลุ่มสนทนาลอยสรุปสาระสำคัญที่เป็นความสอดคล้องของแนวคิดในภาพรวมมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา

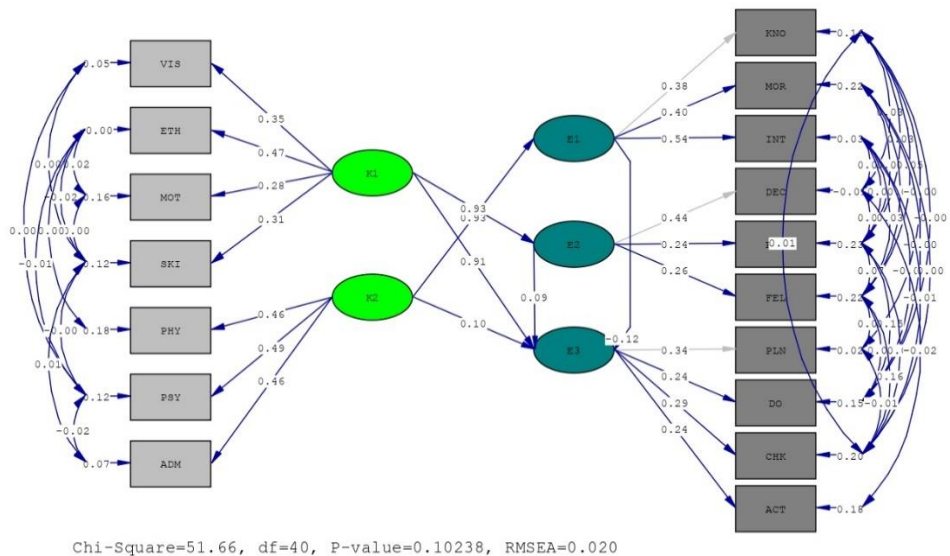
ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และปัจจัยเชิงสาเหตุที่เลือกมาศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คุณลักษณะของบุคลากร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.46) สภาพแวดล้อมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.42) วัฒนธรรมองค์กร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.17) และภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.16) ตามลำดับ

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 51.66 ท้องศาอิสระ (df) เท่ากับ 40 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.29 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.102 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.02 ค่าดัชนีความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.97 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤต (CN) เท่ากับ 876.94 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีของรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของตัวแปรแฝงภายใน พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.86 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ร้อยละ 86 ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 1

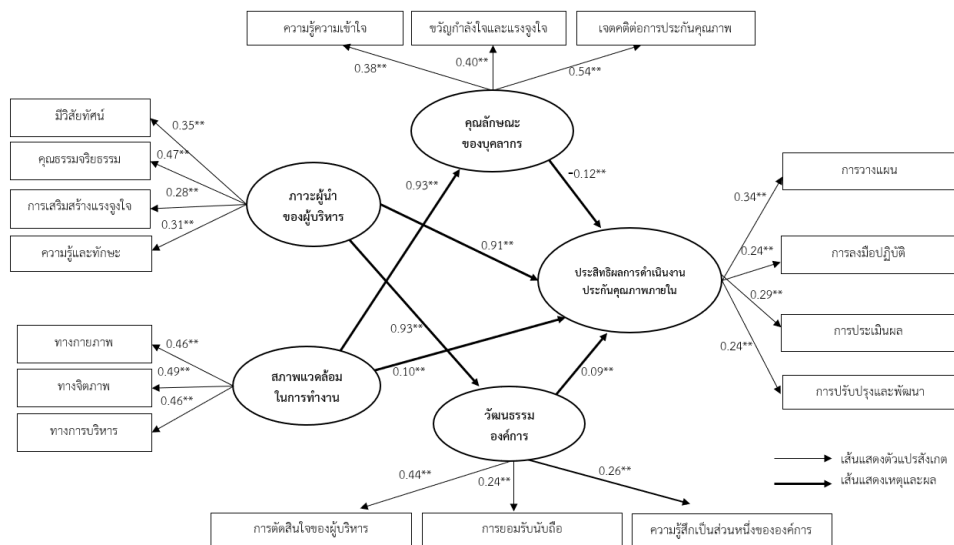
ตารางที่ 1 ค่าสถิติวัดความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับ

ดัชนี	ระดับการยอมรับ	ค่าสถิติที่ได้	ผลการพิจารณา
1. ค่าไค-สแควร์ (Chi-square)	p-value >.05	$\chi^2=51.66$ p =0.1023	ผ่านเกณฑ์
2. ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ χ^2/df	< 2.00	1.29	ผ่านเกณฑ์
3. ค่า GFI	> .90	0.99	ผ่านเกณฑ์
4. ค่า AGFI	> .90	0.97	ผ่านเกณฑ์
5. ค่า RMSEA	< .08	0.02	ผ่านเกณฑ์
6. ค่า CN	> 200	876.94	ผ่านเกณฑ์
7. ค่า CFI	> 0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
8. ค่า RMR	<.08	0.01	ผ่านเกณฑ์

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน หลังปรับโมเดลโดยใช้โปรแกรม LISREL version 8.52 มาจัดเรียงโมเดลใหม่ เพื่อแสดงเส้นทางอิทธิพลให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็ก หลังปรับโมเดล

จากภาพที่ 2 พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็กโดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลจากมากไปน้อย ประกอบด้วยภาวะผู้นำของผู้บริหาร สภาพแวดล้อมในการทำงาน คุณลักษณะของบุคลากร และวัฒนธรรมองค์กร ตามลำดับ

3. แนวทางพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 แนวทางการพัฒนาปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องพัฒนาภาวะผู้นำ โดยการอบรมหรือพัฒนาโดยใช้นวัตกรรม โปรแกรม งานวิจัยต่าง ๆ ในด้านการมีวิสัยทัศน์ คุณธรรมจริยธรรม การมีความรู้และทักษะ และการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน การบริหารงานต้องเน้นการมีส่วนร่วม ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การดำเนินงานต้องดำเนินงานในรูปแบบวงจรคุณภาพ PDCA โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารได้เสนอว่า “...ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งปัจจุบันนอกจากจะมีการอบรมแล้วยังมีนวัตกรรม โปรแกรม งานวิจัยต่าง ๆ มากมายที่สามารถนำมาพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารได้...” (กลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา, 2565) และกลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในได้เสนอว่า “...ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำก็จะทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้ดี ดังนั้นควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร...” (กลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน, 2565)

3.2 แนวทางการพัฒนาปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงาน ศึกษาดูงานจากองค์กรที่ประสบผลสำเร็จมีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) สภาพแวดล้อมทางกายภาพต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง ให้สะอาด สวยงาม ปลอดภัย เพียงพอกับความต้องการ ควรจัดทำโครงการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมและส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือในการทำงาน ทั้งบุคลากรภายในโรงเรียนและชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารได้เสนอว่า “...การพัฒนาสภาพแวดล้อม ควรไปศึกษาดูงานจากองค์กรที่ประสบผลสำเร็จ (Best practice) ในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีที่ดีที่สุด และในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน สภาพแวดล้อมก็ต้องสำรวจความพร้อมของบุคลากร ถ้าขาดในส่วนใด ก็ทำโครงการเพื่อสนับสนุนเพิ่มเติมให้มีความพร้อมตามความเหมาะสมและตามบริบทของโรงเรียน หลังจากทำโครงการแล้วให้ใช้ CIPP MODEL...” (กลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา, 2565) และกลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในได้เสนอว่า “...สภาพแวดล้อมในการทำงาน มีผลต่อการทำงานของบุคลากรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศในการทำงานทางกายภาพ สิ่งเหล่านี้ควรมีการพัฒนาอยู่เสมอ ควรมีการสนับสนุนให้พร้อมและเพียงพอต่อการใช้งาน...” (กลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน, 2565)

3.3 แนวทางการพัฒนาปัจจัยคุณลักษณะของบุคลากร สร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่าและความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการทำงาน เสริมสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร และผู้บริหารโรงเรียนควรบริหารโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารได้เสนอว่า “...บุคลากรต้องเป็นผู้ที่รักการเรียนรู้ ทันท่วงที หมั่นศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ต้องเป็นผู้นำ ต้องเป็นนวัตกรรม ต้องมีความเป็นนักพัฒนา พัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ต้องเป็นนักประสาน ทั้งประสานผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียน บุคลากรต่างหน่วยงาน ทั้งประสานชุมชน...” (กลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา, 2565) และกลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในได้เสนอว่า “...ผู้บริหารต้องมีการสร้างความตระหนักหรือเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพให้เกิดกับบุคลากรในโรงเรียน เสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากร เนื่องจากบุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอและยังต้องทำงานหลายอย่าง และส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน...” (กลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน, 2565)

3.4 แนวทางการพัฒนาปัจจัยวัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในการทำงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีโอกาสดำเนินงานแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ต้องประสานความร่วมมือและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนเอง และประสานความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำคู่มือการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเพื่อให้เป็นแนวทางในการทำงานให้กับบุคลากรหรือเป็นแนวทางให้บุคลากรได้ศึกษาและทำความเข้าใจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้มากยิ่งขึ้น และนำผลในปีที่ผ่านมาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้มากขึ้นในปีต่อไป โดยผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารได้เสนอว่า “...วัฒนธรรมองค์กรที่ดี ที่ควรถือปฏิบัติคือ การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประสานความสัมพันธ์ในการทำงานภายในองค์กร ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานในองค์กร...” (กลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา, 2565) และกลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในได้เสนอว่า “...การพัฒนาปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำในการสร้างความศรัทธาความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในองค์กร ต้องประสานความร่วมมือและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนเอง และต้องประสานความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ...” (กลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน, 2565)

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่เลือกมาศึกษามีผลการวิจัยที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ตัวแปรแฝงภายในประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่เป็น ตัวแปรผล ประกอบด้วย 4 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงและพัฒนา ภาพรวมและรายองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 3 ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มี ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด จึงทำให้มีการดำเนินงานในระดับมาก (กฎกระทรวงการ ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561, 2561) ซึ่งภูมิ พระรักษา ได้สรุปไว้ว่า ประสิทธิภาพการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ ในระดับมาก และทุกตัวแปรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ภูมิ พระรักษา, 2557) และอดุลย์ สุชีรัมย์ ที่ได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาโมเดลประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน ยังพบว่าโมเดลประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้าน การจัดระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดย รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ (อดุลย์ สุชีรัมย์, 2555)

1.2 ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 ตัวแปรสังเกต ได้ คือ มีวิสัยทัศน์ คุณธรรมจริยธรรม การเสริมสร้างแรงจูงใจ และความรู้และทักษะภาพรวมและ รายองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการ บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณให้ประสบผลสำเร็จ ผู้บริหาร ต้องใช้ความรู้ ความสามารถและศักยภาพสูงมากในการบริหารจัดการ ซึ่งพัทธนันท์ หรรษาภิรมย์ โชค ได้สรุปไว้ว่า การวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารในโรงเรียนดีเด่น ประกอบด้วย 1) ด้าน วิสัยทัศน์ 2) ด้านความรู้และทักษะ 3) ด้านบุคลิกภาพ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 5) ด้านการ จัดการเรียนรู้ 6) ด้านการพัฒนาทีมงาน และ 7) ด้านการพัฒนาชุมชนและการมีส่วนร่วม (พัทธ นันท์ หรรษาภิรมย์โชค, 2557) และคมศิลป์ ประสงค์สุข ได้พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การ บริหารแบบมีส่วนร่วม 3) การเสริมสร้างแรงจูงใจ และ 5) การมุ่งเน้นผลสำเร็จ (คมศิลป์ ประสงค์ สุข, 2558)

1.3 ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อมในการทำงาน ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ทางการกายภาพ ทางจิตภาพ และทางการบริหาร ภาพรวมและรายองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอยู่เสมอเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินทำให้มีการดำเนินงานในระดับมาก ซึ่งวิไลลักษณ์ โกคาพานิชย์ ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านสภาพแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกองค์ประกอบ (วิไลลักษณ์ โกคาพานิชย์, 2562) และสุกฤษฎี อัญบุตร ได้ศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ มี 4 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการบริหาร 3) ด้านการเรียนการสอน และ 4) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน (สุกฤษฎี อัญบุตร, 2555)

1.4 ตัวแปรแฝงภายในคุณลักษณะของบุคลากร ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความรู้ความเข้าใจ ขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ และเจตคติต่อการประกันคุณภาพ ภาพรวมและรายองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดด้านบุคลากร คือมีบุคลากรไม่เพียงพอ การดำเนินงานต่าง ๆ ทุกคนจึงมีส่วนร่วมในการทำงาน เพื่อให้ทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่ง มัยดี แวดราแม ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคลากร หมายถึง ปัจจัยที่แสดงคุณลักษณะของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เจตคติต่อการประกันคุณภาพ แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความรักความผูกพันต่อองค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (มัยดี แวดราแม, 2556) และมยุรี แพร่หลาย ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้คือ การเรียนรู้และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพและทัศนคติต่อการประกันคุณภาพ (มยุรี แพร่หลาย, 2554)

1.5 ตัวแปรแฝงภายในวัฒนธรรมองค์กร ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การตัดสินใจของผู้บริหาร การยอมรับนับถือ และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ภาพรวมและรายองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก วัฒนธรรมในการทำงานจะเป็นการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัว มีความผูกพัน มีความสามัคคี ทำให้วัฒนธรรมในการองค์การให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงาน มีการยอมรับนับถือผู้อาวุโส มีความเสียสละ และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ซึ่งเนาวรัตน์ ศิริเมธางกูร ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านวัฒนธรรมองค์กร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า

อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ (เนาวรัตน์ ศิริเมธางกูร, 2562) และ การุณ เจริญบุบผา ได้สรุปองค์ประกอบของวัฒนธรรมองค์การ ประกอบด้วย 1) ความเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ 2) ความมุ่งมั่นประสงค์ขององค์การ 3) ความหลากหลายของบุคลากร 4) ความมีคุณภาพของบุคลากร 5) ความน่าเชื่อถือ 6) การให้อำนาจ 7) การตัดสินใจของผู้บริหาร 8) การยอมรับนับถือ 9) ความซื่อสัตย์ และ 10) ความเอื้ออาทร (การุณ เจริญบุบผา, 2559)

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด เนื่องมาจากการมีภาวะผู้นำในตัวผู้บริหารจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความศรัทธา มีความเชื่อมั่น เกิดความยอมรับนับถือ เป็นที่ปรึกษาให้กับบุคลากรเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น ช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารยังมีส่วนช่วยประสานความขัดแย้ง หรือส่งเสริม สนับสนุน สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากรได้ ผู้นำสามารถกระตุ้น ชี้นำ ผลักดันให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น มีความเต็มใจและกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยมีความสำเร็จของกลุ่มหรือโรงเรียนเป็นเป้าหมาย ซึ่งพัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ (พัทธนันท์ หรรษาภิรมย์โชค, 2557) และชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง ได้สรุปไว้ว่า ตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพ คือ ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีอิทธิพลมากที่สุด โดยมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพด้วยขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.52 (ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง, 2553)

2.2 ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีจะส่งผลให้งานประสบความสำเร็จ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี คือ มีความสวยงาม สะอาด สดชื่น ปลอดภัย มีมุมพักผ่อนสบายย่อมมีผลต่อจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน ช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและทำให้มีความสุขในการปฏิบัติงาน เมื่อมีความสุขก็จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ ได้สรุปไว้ว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยและองค์ประกอบที่แวดล้อมผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน ซึ่งมีผลกระทบต่อบุคคลในหน่วยงานทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม แบ่งออกเป็นสภาพแวดล้อมในการทำงานด้านกายภาพ ด้านสังคม และด้านจิตใจ สถานที่ทำงานที่ดี มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการทำงาน มีบรรยากาศการทำงานที่ดี จะส่งผลทำให้สภาพจิตใจและอารมณ์ที่ดี ซึ่งส่งผลให้ทำงานดีตามไปด้วย (ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, 2561)

2.3 ตัวแปรภายในคุณลักษณะของบุคลากร มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ในทิศทางลบ เนื่องจากคุณลักษณะของบุคลากรมีส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน บุคลากรมีส่วนในการสนับสนุนพัฒนาโรงเรียน ให้ความร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือกันในการดำเนินงาน บุคลากรต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน รวมทั้งต้องมีวิสัยทัศน์และแรงจูงใจที่ดี จึงจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ดี และต้องมีเจตคติที่ดีต่องานประกันคุณภาพภายใน ดังนั้นผู้บริหารต้องมีการเตรียมพร้อมให้บุคลากรมีคุณลักษณะดังกล่าว แต่ควรดำเนินการในระดับที่พอเหมาะพอควร คือไม่มากเกินไป เพราะคุณลักษณะของบุคลากรมีอิทธิพลในทางตรงข้ามกับประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน หากมีการพัฒนามากเกินไปจะเป็นการดึงครูออกจากห้องเรียนและโรงเรียน ซึ่งบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนน้อยหากยังต้องไปพัฒนาตนเองหลายๆ ครั้งหรือหลาย ๆ วัน อาจทำให้บุคลากรไม่มีเวลาในการพัฒนางานด้านอื่น ๆ รวมทั้งงานประกันคุณภาพภายในด้วย จึงควรปรับสมดุลในเรื่องของการพัฒนาบุคลากรและการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้มีความสมดุลกัน ซึ่งพรชัย บัวเรือง ได้สรุปไว้ว่า แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน คือ บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องร่วมมือกันทำงานเป็นทีม มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรโดยการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในโดยให้บุคลากรเข้าร่วมประชุม สถานศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้เห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน (พรชัย บัวเรือง, 2555) และอดุลย์ สุชีรัมย์ ได้สรุปไว้ว่า จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวแปรบุคลากรในองค์การส่งอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อตัวแปรประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (อดุลย์ สุชีรัมย์, 2555)

2.4 ตัวแปรแฝงภายในวัฒนธรรมองค์การ มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เนื่องจากวัฒนธรรมองค์การเป็นสำคัญที่ช่วยให้คนในองค์การมีค่านิยม ความเชื่อและพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกัน คือมีเป้าหมายขององค์การร่วมกัน ดังนั้น วัฒนธรรมองค์การจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนก้าวหน้า และบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งรัชพล จอมไตรคุป ได้สรุปไว้ว่า วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะความเชื่อและค่านิยมร่วมทำให้ยกระดับความร่วมมือและความผูกพัน วัฒนธรรมองค์การมีหน้าที่เมื่อความเชื่อและค่านิยมร่วมช่วยกันผลักดันให้โรงเรียนกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อการประสบความสำเร็จของโรงเรียนในขณะเดียวกันการเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมจะช่วยให้โรงเรียนเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน เกิดนวัตกรรมในโรงเรียน ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ นักเรียนสามารถทำงานเป็นทีมมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการเกิดประสิทธิผลของโรงเรียน (รัชพล จอมไตรคุป, 2563) และชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง ได้สรุปไว้ว่า ตัว

แปรวัฒนธรรมและบรรยากาศในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพด้วยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.20 (ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง, 2553)

3. แนวทางพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมสูงสุด คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ต้องบริหารจัดการโรงเรียนภายใต้ข้อจำกัดของบุคลากรและงบประมาณ โรงเรียนควรเลือกพัฒนาปัจจัยที่มีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด นั่นก็คือการเลือกพัฒนาปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร เพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล ผู้นำที่จะประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาตระหนักรู้ในหน้าที่และความรับผิดชอบ ความเสมอภาค คุณธรรมและความรู้ที่สามารถบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย และผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ก็จะมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการโรงเรียนและสามารถ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เมื่อผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำมีภาวะผู้นำก็จะทำให้ผู้ตามมีความศรัทธาและเชื่อมั่นในการบริหารของผู้นำย่อมส่งผลต่อการทำงานของผู้ตามให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป (เนาวรัตน์ ศิริเมธางกูร, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลจากมากไปน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สภาพแวดล้อมในการทำงาน คุณลักษณะของบุคลากร และวัฒนธรรมองค์กร ตามลำดับ ดังนั้นหากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต้องการจะพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ควรเลือกพัฒนาปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย ตามบริบทของโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และปัจจัยเชิงสาเหตุที่เลือกมาศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และแนวทางการพัฒนา

ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับค่าอิทธิพลจากมากไปน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องพัฒนาภาวะผู้นำ โดยการอบรมหรือพัฒนาโดยใช้นวัตกรรม โปรแกรม งานวิจัยต่าง ๆ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง ให้สะอาด สวยงาม ปลอดภัย เพียงพอกับความต้องการ คุณลักษณะของบุคลากร สร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่าและความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และวัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในการทำงาน ตามลำดับ ข้อเสนอแนะ 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้กับโรงเรียนขนาดเล็กอย่างเพียงพอ ผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อมและ อิทธิพลรวมสูงที่สุดต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน จึงควรสนับสนุนให้มีผู้บริหารสถานศึกษาให้ครบทุกโรงเรียน 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร ควรจัดการพัฒนาโดยการอบรม การสัมมนา การสนทนากลุ่ม การศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสร้างศรัทธา ความเชื่อมั่นในโรงเรียน ควรสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้บุคลากร พัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม สร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการมีส่วนร่วม ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรนำผลการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ไปศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยกรณีศึกษา หรือการวิจัยสร้างทฤษฎีฐานราก

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอนที่ 11 ก. หน้า 5 (23 กุมภาพันธ์ 2561).
- กลุ่มครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน. (17 พฤศจิกายน 2565). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ขวัญใจ วงศ์สุวรรณ และคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- กลุ่มนักวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา. (17 พฤศจิกายน 2565). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (ขวัญใจ วงศ์สุวรรณ และคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- การุณ เจริญบุบผา. (2559). วัฒนธรรมองค์กรและการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1. วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(3), 1427-1442.

- คมศิลป์ ประสงค์สุข. (2558). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตตรวจราชการที่ 11. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ. (2556). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 7(2), 65-70.
- ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง. (2553). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการและประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญรัตน์ ศรีคง. (2558). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- เนาวรัตน์ ศิริเมธางกูร. (2562). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรชัย บัวเรือง. (2555). ปัญหาและแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลตำบลรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัทธนันท์ ธรรมชาติกร. (2557). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในชุมชน. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 6(12), 95-108.
- ภูมิ พระรักษา. (2557). โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- มยุรี แพร่หลาย. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มัยดี แวดราแม. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในที่บูรณาการกับงานปกติ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 24(3), 59-81.
- รัชพล จอมไตรคุป. (2563). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตตินันท์ ทวีสุขเสถียร. (2557). สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนคูเมือง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิไลลักษณ์ โกคาพานิชย์. (2562). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์. (2561). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สมใจ ยอดปราง. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชนครินทร์, 15(34), 187-195.
- สุกฤษฎี อัญบุตร. (2555). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 6(1), 1-10.
- สุเทพ ชิตยวงษ์. (2562). โยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2564 จาก <https://drive.google.com/file/d/11UKKIB77VyrxSjrmyalT3UZlQ613cRR/view>
- อดุลย์ สุชีรัมย์. (2555). การพัฒนาโมเดลประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.